

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTOR SAM

Bygglov

Fredrik Holmér

Riktlinje för skyltning i Täby kommun

Vad är en skylt

Enligt 1 kap 7 b § plan- och byggförordningen så är en skylt en tavla, bildskärm, flagga, ljusprojektion eller liknande med syfte att förmedla reklam, information eller liknande.

När behövs bygglov

Det krävs bygglov för att sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt inom ett område med detaljplan. Det finns dock vissa undantag från lovplikten. Utanför område med detaljplan krävs det inte bygglov för att sätta upp en skylt (det kan dock krävas andra tillstånd och dispenser).

Trots att det krävs bygglov för att sätta upp en skylt så krävs det inte bygglov för:

1. en skylt vars area är högst 1,0 kvadratmeter,
2. en skylt för ett tillfälligt evenemang, om skylten är uppsatt under högst fyra veckor,
3. en orienteringstavla vars area är högst 2,0 kvadratmeter,
4. en skylt inomhus,
5. valreklam i samband med val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige, Europaparlamentet eller Sametinget, eller i samband med folkomröstning,
6. en nationsflagga, flagga med kommunvapen eller liknande,
7. ett vägmärke, en tilläggstavla eller annan anordning för anvisning av trafik enligt vägmärkesförordningen (2007:90), och
8. ett sjövägmärke eller en säkerhetsanordning för sjöfarten enligt sjötrafikförordningen (1986:300).

Punkt 1 och 3 gäller inte om skylten eller orienteringstavlan placeras på eller i anslutning till en byggnad eller ett bebyggelseområde som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och inte får förvanskas enligt 8 kap. 13 § plan- och bygglagen. Detta gäller inte bara byggnader och bebyggelseområden utan även, anläggningar, allmänna platser och tomter.

Andra tillstånd och dispenser

Oberoende av om en skylt kräver bygglov eller inte:

1. Skylt får aldrig placeras så att den är ett hinder för personer som har svårt att se eller att röra sig.
2. Krävs det tillstånd från fastighetsägaren att placera en skylt på dennes fastighet.

3. Kan det krävas strandskyddsdispens om skylten placeras inom ett område som omfattas av strandskydd enligt miljöbalken.
4. Utanför detaljplanelagt område krävs det tillstånd från länsstyrelsen för att sätta upp skyltar inom ett avstånd av 50 meter från ett vägområde (enligt väglagen 46 §). I samband med tillstånd meddelar länsstyrelsen de föreskrifter som behövs med hänsyn till trafiksäkerheten.
5. För placering av skylt på offentlig plats, såsom exempelvis gator och parkmark, inom detaljplanelagt område krävs tillstånd från polismyndigheten. Kommunen kan dessutom ta beslut om lokala ordningsföreskrifter. I dessa kan det finnas regler för till exempel skyltar, affischer, banderoller, ljusanordningar, markiser och flaggor.

Anpassning till platsen

Skyltar är ett etablerat inslag i stadsbilden och det offentliga rummet. Däremot varierar det hur mycket skyltning och vilken typ av skyltar som en viss miljö klarar av.

Natur- och kulturlandskap

I en miljö präglad av goda kvaliteter avseende natur- och kulturlandskap ställs höga krav på utformning, eftersom det inte är önskvärt att skyltar tar över intrycket. I en sådan miljö bör skyltar endast undantagsvis tillåtas och höga krav på utformning och anpassning ställas. En typ av skyltar som kan förekomma är skyltar av typen "Välkommen till..."

Bostäder

I renodlade bostadsmiljöer bör skyltning generellt inte tillåtas. Ibland förekommer verksamheter inom bostadsområden och på dessa bör i begränsad omfattning skyltar få uppföras. Det är viktigt att utforma skyltar i dessa miljöer så att det inte uppstår olägenheter för boende av t.ex. för stark belysning.

Blandad stadsmiljö

I den blandade stadsmiljön förekommer ofta verksamheter i bottenvåningar och bostäder i våningarna ovanför. I dessa områden är det vanligt att skyltar placeras på bottenvåning, inte sällan finns en bård eller linje att förhålla sig till där skyltar kan placeras. Då denna miljö även innehåller bostäder krävs särskild hänsyn och omtanke vid utformning av skyltar så att dessa inte skapar någon olägenhet för de boende. Det ställs även särskilt höga krav gällande gestaltning och utformning av skyltar.

I arkitekturprogram för Täbys regionala stadskärna kan du få mer vägledning vid utformning av skylt i en blandad stadsmiljö, bland annat att:

- Tillägg som balkonger, skärmtak och skyltar bör integreras i den övergripande gestaltningen.
- Gemensamma riktlinjer för belysning och skyltning för en gata eller en plats kan bidra till en välordnad stadsmiljö
- Den fysiska miljön i Täbys regionala stadskärna ska präglas av hög arkitektonisk kvalitet på alla skalnivåer. Stadskärnan ska uppfattas som sammanhållen, levande och vacker av de som använder den i dag och i framtiden.

- Vid planering bör kulturhistoriska värden från alla epoker beaktas, och ambitionen bör vara att använda historien och befintliga miljöer som en resurs för att skapa värden och identitet i den regionala stadskärnan.
- En väl avvägd variation bidrar till att skapa en levande miljö som stimulerar våra sinnen. Samtidigt kan en stor variation ibland ge ett oroligt intryck. Det bör avgöras vad som kan variera och vad som behöver hållas samman. Skapa förutsättningar för att de enskilda delarna kan ha en egen identitet, men där varje del på ett medvetet sätt förhåller sig till helhetsmiljön.
- Ur den gåendes perspektiv ger en väl avvägd variation samt omsorg om detaljer en stimulerande miljö. Bottenvåningar och gatumiljöns utformning är särskilt viktiga då de ligger närmast betraktaren. Såväl offentligt rum som byggnader ska utformas med detta perspektiv.
- De offentliga rummen ska erbjuda skönhetsupplevelser och utformas så att de stärker platsens karaktär och bidrar till att skapa en bättre orienterbarhet i staden.

Handel

I ett handelsområde är skyltning ett vanligt förekommande inslag i miljön och anpassning och utformning i ett sådant område handlar mindre om huruvida skyltar kan tillåtas och mer om att hitta lämpliga antal skyltar, placeringar, kulörer, storlekar med mera. Skyltar ska inte dominera fasaderna och det samlade intrycket får inte bli för rörigt. Behovet av en god helhetsverkan samt god form-, färg- och materialverkan är viktigt även i dessa områden. Man bör även särskilt beakta att skyltens form och placering inte får inverka menligt på trafiksäkerheten.

Centrum

Centrummiljön liknar handelsmiljön men är ofta mindre utsprid och mer centrerad. Handelsområden förekommer ofta i utkanten av ett samhälle eller i anslutning till större vägar och trafikplatser. Centrummiljön ligger ofta i centralt placerade i ett samhälle och har ofta goda anslutningar till kollektivtrafiken. Centrummiljön har ofta en stor variation av verksamheter och service som har behov av skyltning. Denna miljö berör ett stort antal människor och får ofta stort genomslag på stadsbilden och därför bör separata skyltprogram tas fram vid detaljplaneläggning av centrumområden.

I centrummiljön gäller som för handelsmiljön att skyltar ska få förekomma men i denna miljö bör man ställa ännu högre krav på anpassning och behovet av en god helhetsverkan samt god form-, färg- och materialverkan. Då centrummiljöer även kan ha inslag av bostäder eller ligga nära bostadsområden så bör även skyltningens belysningsnivå särskilt beaktas så att olägenheter inte uppstår för de boende i området.

I centrumstråk, kan en medveten placering av kombinerade skyltar/cykelpumpar/cykeluppställning/belysning m.m. bidra till stadslivet.

E18

I denna miljö begär kommunen alltid att trafikverket ska yttra sig över en ansökan. Vägområdet ska i möjligaste mån hållas rent från föremål, byggnader och liknande som inte hör till vägens primära funktion. Sådana föremål kan förutom att de är till hinder för skötsel av

vägen, även påverka trafiksäkerheten. Av den anledningen säger Trafikverket vanligtvis nej till ansökningar om att få placera föremål i vägområdet.

För vissa verksamheter som t.ex. bensinstationer och andra verksamheter som serverar trafikanter på vägen kan viss skyltning ändå behövas. Vid utformning av denna är det viktigt att skyltar inte placeras eller utformas så att de innebär en fara för trafiksäkerheten. Bildväxlande skyltar, skyltar med rörligt ljus eller med stark, blinkande eller bländande belysning är alltid olämpliga mot E18.

Undantag för skyltar mot E18, 264 och 265 mfl kan vara tidsbegränsade byggs skyltar om pågående byggen i direkt anslutning till platsen eller fasadskyltar eller liknande som informerar om en verksamhets namn och hör ihop med verksamheten på platsen. Vi vill dock alltid ha även dessa ärenden på remiss.

Övriga vägmiljöer

I övriga vägmiljöer bör man vara väldigt restriktiv med bildväxlande skyltar och skyltar med rörligt ljus eller stark belysning. Vid korsningar samt vid in- och utfarter bör särskilt trafiksäkerheten beaktas.

Vägmärken

Vägmärken är skyltar som lyder under Vägmärkesförordning (2007:90) och kräver i vanliga fall inte bygglov. Dessa är t.ex. varningsmärken, förbudsmärken och upplysningsmärken. Kontakta trafikenheten för mer information.

Det är olämpligt med all form av reklam i komplexa trafikmiljöer; som definieras av att det är hög trafikmängd med periodvisa framkomlighetsproblem, vid på-/avfarter, höga hastigheter, annan vägvisning, kring tunnelymningar och liknande.

Utanför detaljplan

Utanför detaljplanelagt område behövs inte bygglov för skyltar. Även bygglovbefriade skyltar ska dock anpassas till natur- och landskap bilden och inte innebära en fara för trafiken. Även om skylten inte kräver bygglov så kan den kräva andra tillstånd (se under rubriken *Andra tillstånd och dispenser*). Skyltar för verksamheter som inte ligger i anslutning till skylten är ofta ett störande inslag och inte tillåtet. Inom ett avstånd av 50 meter från vägområde får inte utan länsstyrelsens tillstånd skyltar eller därmed jämförliga anordningar uppsättas.

Typ av skylt

Fasadskyltar

Fasadskyltar placeras på den byggnad där företaget har sina lokaler. Ju högre upp på fasaden de placeras, desto mer restriktiv blir bedömningen. I princip ska skyltlådor inte accepteras över bottenvåningens nivå. Högre upp på fasaden bör fristående bokstäver nyttjas. Hänvisningsskyltar medges inte annat än i undantagsfall.

Stora skivskyltar (skiva som monteras på fasad med eller utan distanser) kan vara svåra att anpassa till byggnaden och de är inte lämpliga på platser där man ställer större krav på form

och färg, eftersom de inte kan formges i någon större utsträckning. Stora skivskyltar är olämpliga på hus med stort kulturhistoriskt värde och inom områden med stora kulturhistoriska värden.

En skivskylt bör placeras mellan avgränsningar på fasaden i form av t.ex. fasadpelare. Val av bakgrundsfärg på skivan är mycket betydelsefullt för skyltens anpassning till byggnaden och för en god helhetsverkan. Texten/bilden ska synas och inte bakgrunden. Därför är det, i de flesta fall, lämpligt med ljus text mot mörk bakgrund. Det är lättare att acceptera skivskyltar inom områden utan speciella arkitektoniska och kulturhistoriska värden. Skyltar på samma byggnad bör samordnas med t.ex. samma bakgrundsfärg.

Skylttavlor med genomlyst front

Denna typ av skylttavlor är mycket svårplacerade på fasader. I likhet med skyltlådor bör de ej tillåtas annat än på bottenvåningen.

Takskyltar

Takskyltar medges endast i undantagsfall och bör då placeras mot ett fläktrum eller annan takuppsbyggnad. För stads- och landskapsbilden – stadens silhuett – är det viktigt att skylten utformas med fristående bokstäver. Skyltar som placeras mer än 20 meter över marknivån ska även remitteras till LfV och Försvarsmakten då det kan ha påverkan på luftfarten.

Fristående skyltar och orienteringstavlor

Fristående skyltar (t.ex. pyloner och stolpskyltar) och orienteringstavlor bör undvikas, men kan accepteras om flera företag på en fastighet eller i ett affärs- och industriområde går samman om en gemensam skylt. Andra skäl för att godta fristående skyltning är då byggnaden ligger undanskyddad, eller om fasadplacering inte är möjlig. Ytterligare andra godtagbara skäl är att leda trafikanter rätt med mindre skyltar inom fastigheten och för att visa på verksamhet som serverar trafikanter, som t.ex. bensinstationer. I övrigt tas samma hänsyn som vid fasadskyltar.

Fristående skyltar, som hänvisar till verksamhet på annan fastighet accepteras inte. Hänvisningsskyltar som placeras långt från verksamheten, t.ex. vid avfarten från en större väg bör undvikas och ersättas med vägvisningsskyltar till lokala mål, enligt vägvisningsplan (de vita vägs skyltarna).

Bildväxlande skyltar, digitala skyltar eller skyltar med rörligt ljus

Bildväxlande skyltar eller skyltar med rörligt ljus, bildskärmar, rörliga diodskyltar, bakifrån belysta tavlor med växlande bilder, växlande bilder direkt på fasad eller annan yta som inte finns där för att vara skyltbakgrund, medges endast i undantagsfall och endast på speciella platser av kommersiell karaktär.

Dessa skyltar är svåra att placera och utforma så att de uppfyller plan- och bygglagens krav på lämplighet. Enligt Trafikverket kan rörliga bilder och blinkande skyltar utgöra en trafikfara och bör undvikas. Skyltar med skiftande ljusstyrka kan också ge störande ljus in i bostäder. Skyltar av denna typ tillåts normalt ej mot starkt trafikerade vägar. Vid bygglovsprövning ska särskilt bedömas om de inverkar menligt på trafiksäkerheten eller orsakar olägenhet för boende.

Statiska bildskärmar

Denna typ av skylt där budskapet sällan ändras (till exempel när ett företag flyttar sin verksamhet) kan jämföras med skyltlådan och bör i princip inte accepteras över bottenvåningens nivå. Denna typ av skylt bör tillåtas endast i undantagsfall. När en skylt av denna typ en gång har beviljats bygglov krävs det inte nytt bygglov för att ändra budskapet.

Affischtavlor

Affischtavlor har genom sin storlek och karaktär ofta en negativ inverkan både på trafiksäkerheten och stads- och landskapsbilden, dessa bör därför undvikas. Miljöer där de kan accepteras är t.ex. på stora parkeringsplatser och platser av tillfällig karaktär. I det senare fallet bör dock lovet tidsbegränsas. Med affischtavlor avses inte anslagstavlor för allmänt bruk.

Banderoller och vepor

Banderoller och vepor är ofta av tillfällig karaktär, inte permanenta, lättuppsatta och åldras förhållandevis snabbt. De kan ha en stor påverkan på byggnaden de placeras på och på gaturummet/stadsrummet. De kan därför vara svåra att placera på ett tillfredställande sätt. En banderoll som sätts upp över en väg kan innebära olägenheter och risker i flera avseenden. Flera skäl talar för att banderoller och vepor endast bör tillåtas i speciella fall, t.ex. som en tillfällig markering av en start- eller målplats för en tävling men denna typ av åtgärd är tillståndspliktig enligt ordningslagen.

En restriktiv hållning rekommenderas och denna bör också gälla kommunen i egenskap av markägare när det gäller upplåtande av mark för dylika ändamål. Det kan också nämnas att kommunen löpande plockar ner otillåtna skyltar som ett led i sitt väghållaransvar.

Flaggor och vimplar

Reklamflaggor och vimplar som placeras på flaggstång är lätt att sätta upp och ta ner, samt fodrar skötsel så att de håller sig fräscha. Längden på flaggstången, storleken på flaggan och placeringen anpassas till platsen. Flaggor placeras där de inte stör boende eller trafik.

Ljusprojektion

Ljusprojektioner kan tillåtas i vissa fall och på vissa fasader men får inte inverka menligt på trafiksäkerheten eller orsakar olägenhet för boende eller verksamheter. En fördel med projektioner är att de inte utgör ett fysiskt ingrepp i byggnaden. En nackdel är att ljuset kan upplevas störande och att objekt som stör projektionen kan upplevas störande och förvirrande. Denna typ av skyltning behöver noga anpassas till platsen och dess förutsättningar.

Flaggskyltar

Flaggskyltar kan tillåtas i vissa miljöer om de är väl anpassade men får inte placeras så lågt att de kan påverka framkomlighet eller snöröjning. Ett riktmått är att flaggskyltens underkant ska placeras minst tre meter ovanför gatan och att den inte ska sticka ut mer än en meter från fasaden.

Plogskyltar

Plogskyltar är oftast ett främmande gestaltningselement som är svårt att anpassa till en befintlig byggnad och bör därför undvikas.

Byggskyltar

Skyltar och vepor vid byggprojekt kan beviljas under en begränsad tid. Detta förutsätter att sökande begär ett tidsbegränsat lov. Dessa skyltar ska placeras inom berörd fastighet eller arbetsområde. För dessa skyltar ställs lägre krav på anpassning till omgivningen.

Handlingar som behövs vid ansökan om bygglov

Vid ansökan behövs normalt nedanstående handlingar:

- Ansökan
- Situationsplan i skala 1:400 med skyltens placering tydligt markerad.
- Fasadritning med skylten tydligt inritad i skala 1:100.
- Skyltritning i lämplig skala, t.ex. 1:20. Gestaltning, kulör, material, budskap, måttsättning, eventuell belysning med mera ska tydligt framgå.
- Förslag till kontrollplan.

Vid ansökan behövs ibland nedanstående handlingar:

- Sektionsritning
- Planritning
- Fotomontage
- Redovisning av natt- respektive dagkaraktär
- Vid tekniskt avancerade eller större skyltar kan en certifierad kontrollansvarig behövas.

Ritningarna ska utvisa vad som är befintligt (t.ex. befintliga skyltar) respektive planerat. Handlingarna ska innehålla uppgift om fastighetsbeteckning, datum för upprättande och eventuell revidering och ansökan ska vara underskrivna av ansvarig person. Ritningar ska vara skalenslagna, tydliga och fackmannamässigt upprättade på vitt papper. Vi godtar varken fotografier eller rutat, randigt och färgat papper. Ritningarna måste vara av god kvalitet för att bli tydliga vid arkiveringen som sker efter avslutat ärende. Ritningsformat ska vara A3 eller A4.

När skylten är uppsatt ska du skicka in en begäran om slutbesked.

Generella riktlinjer för placering och utformning

- Hänsyn ska tas till stads- och landskapsbilden samt platsens natur och kulturvärden.
- Form och färg ska vara lämpliga för skylten som sådan samt ge en god helhetsverkan.
- Om det finns ett speciellt skyltprogram för byggnaden, området eller en yta anvisad för skyltning så ska programmet följas.
- Ta hänsyn till byggnadens och omgivningens utformning och gestaltning. Anpassa skylten efter byggnadens förutsättningar och undvik placering på utmärkande arkitektoniska element som t.ex. burspråk och pilastrar.
- Oftast är skyltar i form av fria bokstäver och konturer lättast att anpassa till olika miljöer och byggnader.
- Vid placering av skyltar i kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller på kulturhistoriskt värdefulla byggnader ställs särskilt höga krav på skyltens utformning och anpassning.

- Sträva efter tydlighet och läsbarhet, låt verksamhetens namn (inte produkt- eller varumärkesreklam) dominera.
- Tänk på den mänskliga skalan och den hastighet och det avstånd som människor förväntas passera skylten med.
- Skyltens form och placering får inte inverka menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medföra fara eller betydande olägenhet.
- Skylten får inte placeras så att den hindrar framkomligheten eller blir ett hinder för personer som har svårt att se eller röra sig.
- Skyltens konstruktion ska ha en betryggande bärförmåga, stadga och beständighet.
- Ljus från skylten och eventuellt ljud från skyltens teknik får inte störa boende eller trafikanter.
- SKYLTLÅDOR MED VIT GENOMLYST FRONT SAMT BLANKA SKYLTA MED SPOTLIGHTBELYSNING BÖR TILLÅTAS ENDAST I UNDANTAGSFALL T.EX. I UTPRÄGLADE INDUSTRIOMRÅDEN UTAN SÄRSKILDA KRAV PÅ DEN YTTRE MILJÖN!